

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um brottfall laga um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda, nr. 155/1998.
Ráðuneyti og skrifstofa	Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	25. september 2026

A. Tilefni

Forsaga máls og tilefni, þar á meðal að hvaða marki gildandi lög og reglur duga ekki til?

Frumvarpið er lagt fram í tengslum við fyrirhugaða sameiningu Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda (SL lífeyrissjóðs) og Almenna-Lífsverks lífeyrissjóðs. Fyrir liggur samrunasamningur milli sjóðanna frá 8. júlí 2026 þar sem gert er ráð fyrir að sameining taki gildi 1. janúar 2027. Frá sama tímamarki verður heiti hins sameinaða sjóðs Safnar lífeyrissjóður. Markmið frumvarpsins er að skapa nauðsynlegan lagagrundvöll fyrir framkvæmd sameiningarinnar.

Gert er ráð fyrir að við sameininguna taki Safnar lífeyrissjóður við öllum eignum, réttindum og skuldbindingum Söfnunarsjóðsins. Jafnframt munu sjóðfélagar Söfnunarsjóðsins frá og með 1. janúar 2027 eiga aðild að Safnar lífeyrissjóði og áunnin réttindi þeirra flytjast til hins sameinaða sjóðs.

Gildandi lög standa þó að nokkru leyti í vegi fyrir sameiningunni. Söfnunarsjóði lífeyrisréttinda er samkvæmt lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, falið sérstakt hlutverk sem móttökusjóði fyrir lögboðin lífeyrisiðgjöld þegar sjóðsaðild liggur ekki fyrir eða iðgjöldum hefur ekki verið skilað til réttis lífeyrissjóðs. Þá tekur sjóðurinn samkvæmt tilteknum ákvæðum laganna við iðgjöldum, eignum og skuldbindingum við sérstakar aðstæður. Þessi verkefni eru bundin við Söfnunarsjóðinn samkvæmt lögum og gera því ráð fyrir tilvist hans sem sérstaks lífeyrissjóðs.

Í lögum nr. 155/1998, um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda, er jafnframt að finna sérákvæði um skipan stjórnar sjóðsins og ákveðna þætti í starfsemi hans sem víkja frá því sem almennt gildir um lífeyrissjóði. Þar má einkum nefna ákvæði um skipun stjórnar af hálfu ráðherra og heimild sjóðsins til að halda eftir hluta innheimtra iðgjalda til að standa straum af kostnaði við innheimtu vangoldinna iðgjalda.

Til að unnt verði að hrinda sameiningunni í framkvæmd er því nauðsynlegt að breyta þeim ákvæðum laga nr. 129/1997 sem vísa sérstaklega til Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda og mæla fyrir um hlutverk hans. Í stað þess er lagt til að ráðherra geti ákveðið með reglugerð hvaða lífeyrissjóður annist þau sérstöku verkefni sem Söfnunarsjóðnum eru nú falin samkvæmt lögum. Jafnframt er lagt til að lög nr. 155/1998, um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda, falli brott frá og með 1. janúar 2027, enda mun sjóðurinn ekki lengur starfa sem sjálfstæður lífeyrissjóður eftir sameininguna. Verði frumvarpið að lögum er áformað að ráðherra feli hinum sameinaða sjóði hlutverkið með reglugerð.

Þá er í frumvarpinu lagt til ákvæði til bráðabirgða um að stjórn Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda haldi umboði sínu eftir gildistöku sameiningarinnar að því marki sem nauðsynlegt er til að ljúka málum sem varða starfsemi sjóðsins fyrir sameiningu og sinna þeim verkefnum sem

leiða af sameiningunni. Meðal verkefna stjórnarinnar verður að ganga frá ársreikningi sjóðsins fyrir árið 2026, annast yfirfærslu eigna, réttinda og skuldbindinga til hins sameinaða sjóðs, gæta hagsmuna sjóðfélaga við framkvæmd sameiningarinnar og ljúka þeim ráðstöfunum sem nauðsynlegar eru til að ljúka slitum sjóðsins. Umboði stjórnarinnar lýkur þegar slitum sjóðsins er lokið. Í viljayfirlýsingu sem undirrituð var 8. júlí 2026 lýsti fjármála- og efnahagsráðherra stuðningi við sameiningaráformin og því að hann myndi beita sér fyrir nauðsynlegum lagabreytingum, að því gefnu að sameining sjóðanna yrði samþykkt í samræmi við lög og samþykktir þeirra.
B. Markmið
1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki (t.d. stjórnarsáttmáli). Áform stjórnvalda miða að því að aðlaga gildandi lagaumhverfi að fyrirhugaðri sameiningu Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda við Almenna-Lífsværk lífeyrissjóð, samhliða því að tryggja samfellu í framkvæmd verkefnanna þannig að sameiningin leiði ekki til rofs á innheimtu lögboðinna iðgjalda eða öðrum verkefnum sem Söfnunarsjóðnum eru nú falin. 2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu. Markmið frumvarpsins er að leggja til breytingar á nokkum ákvæðum laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða þannig að þau komi ekki í veg fyrir fyrirhugaða sameiningu Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda við Almenn-Lífsværk lífeyrissjóð og tryggja áframhaldandi framkvæmd þeirra verkefna sem sjóðnum eru falin samkvæmt lögum. Þá verður lagt til að sérlög um sjóðinn verði felld brott þar sem honum verður slitið eftir sameininguna.
C. Útfærsla
1. Stutt lýsing á þeirri útfærslu sem áformuð er, heildarlög/breytingalög, innleiðing EES-gerðar o.s.frv. Rökstuðningur þar sem reifaðar eru mögulegar leiðir við lagasetningu. Lagt verður fram frumvarp um að fella úr gildi lög nr. 155/1998, um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda, þar sem fyrirhugað er að sameina sjóðinn við Almenna-Lífsværk lífeyrissjóð. Samhliða verða lagðar til breytingar á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, sem nauðsynlegar eru í tengslum við sameininguna. Lagðar verða til breytingar á þeim ákvæðum laga nr. 129/1997 sem gera ráð fyrir Söfnunarsjóði lífeyrisréttinda sem sérstökum móttökusjóði. Í stað þess verði ráðherra veitt heimild til að ákveða með reglugerð hvaða lífeyrissjóður skuli annast innheimtu lögboðinna iðgjalda þegar sjóðsaðild liggur ekki fyrir eða iðgjöldum hefur ekki verið skilað til viðeigandi lífeyrissjóðs. Jafnframt er lagt til að ráðherra verði heimilt að mæla fyrir í reglugerð um hámarksþóknun vegna innheimtunnar og, eftir atvikum, kostnað vegna innheimtu af hálfu þriðja aðila, þar á meðal hver skuli bera þann kostnað, auk upplýsingagjafar um framkvæmd og árangur innheimtunnar. Verði frumvarpið að lögum er gert ráð fyrir að ráðherra feli hinum sameinaða sjóði með reglugerð að sinna þeim verkefnum sem Söfnunarsjóði lífeyrisréttinda eru nú falin samkvæmt lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. 2. Að auki, ef innleiðing EES-gerðar: Taka þarf fram ef fyrirhugað er að ganga lengra en lágmarkskröfur gerðar kveða á um og greina frá ástæðum þess (svigrúm til innleiðingar). Á ekki við
D. Breytingar
Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Sjá C.1.

E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar
1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Frumvarpið er ekki talið líklegt til að hafa áhrif á stjórnarskrárvarin réttindi sjóðfélaga. Í samrunasamningi Söfnunarsjóðsins og Almenna-Lífsværks lífeyrissjóðs er gert ráð fyrir að allar eignir, skuldbindingar og réttindi sem flytjast frá Söfnunarsjóðnum til hins sameinaða sjóðs, Safnar lífeyrissjóðs, haldist óbreytt eða verði aðlöguð til samræmis við þau réttindi sem Almenni-Lífsværk lífeyrissjóður veitir sjóðfélögum sínum. Þá er frumvarpið ekki talið fela í sér álitæfni sem varða þjóðréttarskuldbindingar Íslands. Frumvarpið felur í sér lagabreytingar sem ætlað er að gera Söfnunarsjóði lífeyrisréttinda kleift að sameinast Almenna-Lífsværk lífeyrissjóði, auk þess sem lagt er til að sérlög um Söfnunarsjóðinn verði felld úr gildi. 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Á ekki við. 3. Eru önnur lög sem taka þarf tillit til? Nei.
F. Samráð
1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Sjóðfélagar, lífeyrissjóðir, Skatturinn og önnur stjórnvöld. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Nei. 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Áform um lagasetninguna voru kynnt öðrum ráðuneytum 13. ágúst 2026 og bárust engar athugasemdir. 4. Fyrirhugað samráð (samráðsgátt og annað samráð). Frumvarpið var unnið í samráði við Söfnunarsjóðinn og Almenna Lífsværk lífeyrissjóð. Að auki voru áformin kynnt Skattinum.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal. Ekki er gert ráð fyrir að frumvarpið hafi bein fjárhagsleg áhrif á ríkissjóð. Frumvarpið er talið geta stuðlað að aukinni hagkvæmni og einfaldara skipulagi á starfsemi lífeyrissjóða og er ekki talið að kostnaður og fyrirhöfn vegna lagabreytinga og framkvæmdar sameiningarinnar vegi þyngra en sá ávinningur sem af henni kann að hljóta.
H. Gildistaka og næstu skref
1. Hvenær er gert ráð fyrir gildistöku? Hvað má ætla að þeir sem verða fyrir áhrifum, þ.e. opinberar stofnanir, hagsmunaaðilar og almenningur, þurfi langan tíma til undirbúnings og aðlögunar? 1. janúar 2027. Stefnt er að því að leggja fram frumvarp fyrir Alþingi í október 2026 en frumvarpið er á þingmálaskrá stjórnvalda undir fjármála- og efnahagsráðherra, mál nr. 10. Heiti frumvarpsins hefur verið breytt frá birtingu þingmálaskrárinnar. 2. Mælikvarðar á árangur. Árangur lagasetningarinnar verður meðal annars metinn út frá því hvort tryggð verði samfelld og skilvirk framkvæmd innheimtu ógreiddra lífeyrisðgjalda eftir sameiningu Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda við Almenna-Lífsværk lífeyrissjóð. Fyrirhugað er að ráðherra geti mælt fyrir um í reglugerð að veittar verði reglubundnar upplýsingar um framkvæmd og árangur innheimtunnar. Þá fer Fjármálaeftirlitið með eftirlit með starfsemi lífeyrissjóða.

I. Annað
J. Fylgiskjöl
1. Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað. 2. Önnur fylgiskjöl eftir atvikum.